

Ha a folytatólagosság törvényi egysége úgy jön létre, hogy a szabálysértési értékre elkövetett lopási cselekmények az üzletszerűség folytán válnak bűncselekménnyé, a szabálysértési értékhatárt meghaladó folytatólagosan megvalósított vétséget - a kétszeres értékelés tilalmából fakadóan - az üzletszerűség nem minősíti büntetté [1978. évi IV. törvény (Btk.) 316. § (2) bek. II. ford. c) pont].

A városi bíróság a 2012. március 6. napján kihirdetett ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki a Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (4) bekezdés b/1. pontja szerinti folytatólagosan, részben társtettesként elkövetett lopás büntettségében, s ezért őt 10 hónap, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte.

Elrendelt 10 000 forint vagyonelkobzást és pártfogó felügyeletet. Egyebekben rendelkezett a lefoglalt dologról, és a II. rendű terheltet külön 730 forint, egyetemlegesen 25 712 forint bűnügyi költség megfizetésére kötelezte.

A védelmi fellebbezés alapján eljáró másodfokú bíróság a 2012. szeptember 18. napján hozott ítéletével megváltoztatta az elsőfokú ítéletet,

- a bűncselekmény megnevezését folytatólagosan, társtettesként elkövetett lopás büntettségére [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés 2. fordulat c) pont, (4) bekezdés b/1. pont] pontosította,

- az egyetemleges bűnügyi költség összegét 42 802 forintra pontosította és

- a II. rendű terheltet a másodfokú eljárásban felmerült további 3000 forint bűnügyi költség megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú bíróság - külön nem jelölve, de egyértelműen - az elkövetéskor hatályos büntető törvényt alkalmazta, s részben

megjelölte az alkalmazott törvényhelyeket.

A másodfokú bíróság a tényállást kiegészítette, s így a felülbírálathoz irányadónak vette. A II. rendű terhelt bűnösségére vont következtetést okszerűnek, cselekményének minősítését törvényesnek találta azzal, hogy a BKv 61. számú állásfoglalás alapján annak megnevezését pontosította: szövegesen a „részbeni” kitévelt elhagyva – miként az elsőfokú bíróság, törvényhelyre utalás nélkül – társtettességet jelölt, zárójelbe utalta a törvényi tényállás törvényhelyeit, és azon belül beiktatta a Btk. 316. § (2) bekezdésének 2. fordulatát.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt, amelyben arra hivatkozott, hogy bűncselekményt nem követett el, és kifogásolta a tanúk vallomásának figyelmen kívül hagyását, négy tanú kihallgatására irányuló bizonyítási indítványának elutasítását.

A felülvizsgálati indítvány tehát a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontján alapul, bűnösségének megállapítása miatt, és értelemszerűen felmentése érdekében került benyújtásra.

A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt a tényállás felderítetlenségét, megalapozatlanságát sérelmezőként törvényben kizártnak tartva annak tanácsülésen történő elutasítására tett indítványt.

A Kúria a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

A védő a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványához igazodva hatályon kívül helyezést és új eljárásra utasítást indítványozott.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratban foglaltakat azzal tartotta fenn, hogy az érdemi felülvizsgálatra tekintettel a megtámadott határozat hatályában fenntartására tett indítványt.

A II. rendű terhelt a felszólalásában állította, hogy nem követett el bűncselekményt, a fát nem lopta, hanem részben kapta, részben más körülmények között korábban szedte, egyebekben

csatlakozott a védőjéhez.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja.

Felülvizsgálatban a felülbírálat

- az indítványhoz [Be. 423. § (4) bekezdés],

- a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] és

- főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 423. § (2) bekezdés] kötött.

Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés].

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan: ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a – minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül – kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Ezzel szemben az indítvány olyan eljárásjogi indokokat hozott föl, amelyek nem szerepelnek a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában konkrétan és kimerítően meghatározott, a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között.

Valójában az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, átértékelését célozta, és ezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását – amire törvényes lehetőség nincs, a felhozott indokokból a felülvizsgálat kizárt.

Ugyanakkor a Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontja alapján valóban helye van a jogerős ügydöntő határozat felülvizsgálatának, ha a terhelt bűnösségének a megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Kúria előrebocsátja, hogy a bíróság a jogerős ügydöntő határozatában nem sértett törvényt, midőn a II. rendű terhelt bűnösségét megállapította, és a minősítés is jórészt megfelel a törvénynek.

Az elkövetéskor és az elbíráláskor azonos tartalommal hatályos büntető törvény szerint

- lopást követ el, aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa [Btk. 316. § (1) bekezdés],

- a lopás vétség, ha azt kisebb értékre, vagy a szabálysértési értékre elkövetett lopást - többek között - üzletszerűen követik el [Btk. 316. § (2) bekezdés c) pont] és

- a lopás bűntett, ha azt - többek között - kisebb értékre, de a (2) bekezdés c) pontjában meghatározott módon követik el [Btk. 316. § (4) bekezdés b/1. pont].

A lopás ugyanakkor alapvetően a dolog meghatározott értéke szerint minősül, az alapügyben eljáró bíróságok azonban elmulasztották a vonatkozó értelmező törvényhelyek megjelölését.

Az elkövetéskor és az elsőfokú elbíráláskor azonos tartalommal hatályban volt

- Btk. 138/A. §-ának a) pontja szerint e törvény alkalmazásában az érték kisebb, ha húszezer forintot meghalad, de kétszázezer forintot nem halad meg,

- a Btk. hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1979. évi 5. törvényerejű rendelet (Btké.) 28. § (1) bekezdésének e) pont 1. fordulata szerint nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósul meg, ha a lopást húszezer forintot meg nem haladó értékre követik el,

- a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Sztv.) 157. § (1) bekezdés a) pontjának 1. fordulata szerint tulajdon

elleni szabálysértést valósít meg, aki húszezer forintot meg nem haladó értékre lopást követ el.

A másodfokú és ezzel jogerős elbírálás idejére a jogi szabályozás 2012. április 15. napjával hatályosan megváltozott:

- a Btk. 138/A. §-ának a) pontja szerint e törvény alkalmazásában az érték kisebb, ha ötvenezer forintot meghalad, de kétszázezer forintot nem halad meg,

- a Btké. 28. § (1) bekezdésének e) pont 1. fordulata szerint nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósul meg, ha a lopást ötvenezer forintot meg nem haladó értékre követik el,

- a 2012. április 15. napján hatályba lépett, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs. tv.) 177. § (1) bekezdés a) pontjának 1. fordulata szerint tulajdon elleni szabálysértést valósít meg, aki ötvenezer forintot meg nem haladó értékre lopást követ el.

Az irányadó tényállás II. pontja szerint

- a II. rendű terheltet 2006-ban elkövetett lopás vétsége miatt 2007-ben, majd 2008-ban elkövetett csalás büntette (és más bűncselekmény) miatt 2010-ben egyaránt pénzbüntetésre ítélték,

- a II. rendű terhelt a jogi személy sértett erdőterületén 2011. január 29-én „közreműködött” 1,5 köbméter, 14.062 forint 50 fillér értékű fenyőfa kivágásában, majd azt utánfutós személygépkocsijával elszállította az ennek kapcsán vád alá nem helyezett III. rendű terhelt házához, merthogy e terhelt élettársának adta el a fát 10 000 forintért; a kár nem térült meg,

- a II. rendű terhelt ugyanazon jogi személy sértett erdőterületén 2011. január 30-án az I. rendű terhelttel kivágott 1,5 köbméter, 14 062 forint 50 fillér értékű fenyőfát, majd azt utánfutós személygépkocsijával elszállította az ennek kapcsán vád alá nem helyezett harmadik személy házához, merthogy e személynek adta el a fát, de az ellenérték kifizetésére nem került sor, a nyomozó hatóság ugyanis a fát aznap lefoglalta, így a kár e

résztében megtérült,

- a II. rendű terhelt a cselekményét összesen 3 köbméter fenyőfára és összesen 28 125 forint értékre, haszonszerzési célból követte el.

Az irányadó tényállás alapján a II. rendű terhelt cselekvőisége egyértelműen illeszkedik a lopás törvényi tényállásába.

A jogerős elbírálásig megváltozott a szabálysértési-bűncselekményi értékhatár. A jogerős elbírálás idejére a jelen ügybeli elkövetési értékek önmagukban szabálysértési értékeké váltak.

Az elkövetési értékük folytán tulajdon elleni szabálysértések találkozása esetén a vizsgálódás törvényes menetében előbb abban a kérdésben kell döntení, hogy az önmagukban szabálysértést képező cselekmények üzletszerűen elkövetettek-e.

Amennyiben az üzletszerűség megállapítható, a cselekmények eleve 1-1 rendbeli bűncselekmények (vétségek) [pl. szabálysértési értékre üzletszerűen elkövetett lopás vétsége, Btk. 316. § (2) bekezdés 2. fordulat c) pont].

Amennyiben az üzletszerűség nem állapítható meg, az ún. érték-egybefoglalást kell elvégezni, s ha az ezáltal egybefoglalt cselekmények összértéke meghaladja a szabálysértési értékhatárt, a cselekmény 1 rendbeli bűncselekmény (vétség) [pl. kisebb értékre elkövetett lopás vétsége, Btk. 316. § (2) bekezdés 1. fordulat].

Csak ezek után kerülhet sor az esetleges folytatólagosság megállapítására, már ha a Btk. 12. §-a (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállanak.

A Szabs. tv. 177. §-ának (6) bekezdése szerint nincs helye érték-egybefoglalásnak, ha az üzletszerű elkövetés megállapítható, másrészt úgy rendelkezik, hogy egyebekben az elkövetési érték összegének megállapítása céljából érték-egybefoglalásnak van helye, ha az eljárás alá vont személy a lopással elkövetett tulajdon elleni szabálysértésnek minősülő ugyanolyan cselekményt több alkalommal, legfeljebb egy éven belül követte el és ezeket

együttesen bírálják el.

A Btké. 28. §-ának (2) bekezdése szerint pedig nem szabálysértés, hanem bűncselekmény valósul meg ugyanazon elkövető által elkövetett és együttesen elbírált tulajdon elleni szabálysértés esetén, ha a dolog értéke érték-egybefoglalás folytán meghaladja a lopás kapcsán meghatározott - 50 000 forintnyi - összeget.

A törvényi rendelkezéseket értelmezve a Kúria a BKv 87. számú állásfoglalásában kimondta, hogy az üzletszerűség az érték-egybefoglalást megelőzi, így annak nincs helye, ha az önmagukban szabálysértést megvalósító cselekmények az üzletszerűség folytán vétséggé minősülnek.

Az irányadó tényállás szerint a II. rendű terhelt a két cselekmény elkövetésével haszonszerzésre törekedett.

A haszonszerzésre törekvés értelemszerű a lopás vonatkozásában, hiszen az elkövető a jogtalan eltulajdonítással szükségképpen haszonhoz kíván jutni, éspedig vagyoni haszonhoz.

A Btk. - alapügybeli bíróságok által fel nem hívott - 137. §-ának 9. pontja az elkövetéstől a jogerős elbírálásig azonos tartalommal mondja ki, hogy üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

A jelen ügyben a II. rendű terhelt részéről az egyaránt haszonszerzést célzó, és ugyanolyan cselekmény elkövetése gyorsan ismétlődött, amiből már megállapíthatóvá válik, hogy a rendszeres haszonszerzésre törekvés az első cselekmény elkövetésére is vonatkozik, amit tovább erősít a II. rendű terhelt büntetett előélete is, hogy korábban már követett el haszonszerzésben álló bűncselekményeket.

A II. rendű terhelt egyébként az első elkövetés során nemcsak az eltulajdonított fa birtokába kerülésével jutott tényleges haszonhoz, de azáltal is, hogy azt az első elkövetés után eladással mintegy készpénzre váltotta, amitől a második elkövetésnél csak

azért esett el, mert a nyomozó hatóság az ellenérték átadása előtt közbelépett.

A rendszeres haszonszerzésre törekvés, azaz a bevételre irányuló üzletszerű elkövetés ezért megállapítható.

A Kúria megjegyzi, hogy a rendszeres haszonszerzésre törekvésen túl a törvény más feltételt nem támaszt, így legalábbis a minősítés kapcsán nem bír jelentőséggel pl. a haszon mértéke, az esetleges bűnöző életvitellel összefüggés, ám ezek a körülmények következtetési alapul szolgálhatnak.

A jelen ügyben az is következtetési alapul szolgált, hogy a II. rendű terhelt munkaviszonyban nem áll, havi 28 500 forint szociális segélyben részesül, ugyanakkor jelentős mértékű tartozásai vannak, azaz az eltulajdonított értéknek a létfenntartásához viszonyuló aránya számottevő.

Az érték-egybefoglalás - az üzletszerűség megállapítása miatt - figyelmen kívül maradt, ezért a Kúria csupán jelzi, hogy üzletszerűség hiányában történő alkalmazhatósága a 14 062 forint 50 fillér + 14 062 forint 50 fillér, azaz 28 125 forint egybefoglalt értékhez vezetne, miáltal ezen jogintézmény önmagában nem eredményezhetne bűncselekményt.

Az üzletszerű elkövetettségük folytán önmagukban 1-1 rendbeli bűncselekményt (vétséget) képező cselekmények ugyanakkor a folytatólagosság törvényi egységébe olvadnak.

A Btk. - alapügyben fel nem hívott - 12. §-ának (2) bekezdése szerint nem bűnhalmazat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközökben, többször követ el.

A folytatólagosság feltételrendszere együttes, a feltételek konjunktívak, azaz együttesen kell megvalósulniuk.

Folytatólagos egységbe olvadáshoz vezet, ha az egyes rész-cselekmények önmagukban bűncselekmények, és megvalósulnak a Btk. 12. §-a (2) bekezdésének egyéb feltételei is (közvetlen út),

továbbá az is, ha a részcselekmények önmagukban nem bűncselekmények, de azt például az üzletszerűség bűncselekménnyé teszi (közvetett út).

A jelen ügyben közvetett úton jött létre a folytatólagosság, mivel a II. rendű terhelt ugyanolyan bűncselekményt, azonos sértett sérelmére és rövid időközökben, többször követett el, s nem lehet kétséges az sem, hogy egységes elhatározásból fakadt a létrejött egységhez képest mindkét, immár részcselekmény elkövetése.

Így a jelen ügybeli cselekmény folytatólagosan elkövetett és 1 rendbeli.

A folytatólagosan elkövetett cselekmény egyúttal üzletszerűen megvalósítottként is minősülhet: a folytatólagosság mellett az üzletszerűséget is meg kell állapítani (Bkv 37.).

Ámde a jelen ügyben az üzletszerűség értékelése egyszer már megtörtént, amikor az üzletszerűség alapján váltak a részcselekmények bűncselekménnyé, ezért az üzletszerűség meg nem engedhető ismételt, s ezáltal kétszeres értékeléséhez vezetett, hogy a jogerős elbírálás szerint a II. rendű terhelt cselekménye a folytatólagosság egységébe vonása mellett üzletszerűen elkövetettnek is minősül.

Tehát a folytatólagosan, társtettesként elkövetett lopás büntettekénti [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés 2. fordulat c) pont, (4) bekezdés b/1. pont] minősítés a minősített esetet megállapító részében törvénysértő.

A minősített esetet elhagyó helytálló minősítés szerint a II. rendű terhelt a folytatólagosan, társtettesként elkövetett lopás vétségét [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés 2. fordulat c) pont] követte el.

A törvénysértő minősítés folytán a kiszabott büntetés mégsem vált törvénysértővé [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulat].

A lopás vétsége 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ehhez képest pedig a kiszabott 10 hónap tartamú szabadságvesztés sem a nemében, sem a mértékében nem törvénysértő.

A Kúria végül megjegyzi, hogy a bemutatott jogi kérdéseknek az eldöntése indokolta a nyilvános ülés tartását.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt más olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv. III. 1.499/2012.)